УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ – ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Докторске академске студије

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ НАУЧНЕ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат

Никица Стрижак

Радни наслов теме докторске дисертације

Интеркултурна комуникативна компетенција и настава српског као страног

Предложени ментор

Проф. др Весна Крајишник

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ ЗА ОЦЕНУ НАУЧНЕ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ

1.1. ДАТУМ И ОРГАН КОЈИ ЈЕ ИМЕНОВАО КОМИСИЈУ

Одлуком бр. 2408/1 донетом дана 21. 9. 2023. Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду образовало је, уз сагласност предложених чланова, Комисију за оцену научне заснованости теме докторске дисертације докторанда **Никице Стрижак** под насловом „**Интеркултурна комуникативна компетенција и настава српског као страног језика**".

1.2. САСТАВ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ НАУЧНЕ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ

1. ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ
   Име и презиме: др Небојша Маринковић
   Звање: доцент
   Ужа научна област: Српски језик
   Датум избора у звање: 31. 5. 2022.
   Установа на којој је запослен: Филолошки факултет Универзитета у Београду

2. ЧЛАН КОМИСИЈЕ

Име и презиме: проф. др Оливера Дурбаба
Звање: редовни професор
Ужа научна област: Германистика
Датум избора у звање: 7. 12. 2016.
Установа на којој је запослен: Филолошки факултет Универзитета у Београду

3. ЧЛАН КОМИСИЈЕ

Име и презиме: проф. др Јелена Редли
Звање: ванредни професор
Ужа научна област: Српски језик и лингвистика
Датум избора у звање: 5. 5. 2021.
Установа на којој је запослен: Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду

II ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ КАНДИДАТА ЗА ИЗРАДУ ДИСЕРТАЦИЈЕ

2.1. БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Рођена је 24. августа 1983. године у Сарајеву, а основну школу и Филолошку гимназију (смер класични језици) завршила је у Београду. На Филолошком факултету у Београду дипломирала је на групи за Српски језик и књижевност.

У току основних студија положила је факултативне испите из словеначког језика, у оквиру којих се бавила превођењем са словеначког језика. Стипендију Универзитета у Љубљани добила је за летњи семестар школске 2007/2008. године, где је похађала курс из методике наставе словеначког језика као страног.

Од септембра 2008. до јула 2010. године предавала је српски језик за странце у школи страних језика Бегемот. Од септембра 2010. до јануара 2013. радила је као предавач и координатор курса српског као страног језика студентима из Сједињених Америчких Држава у програму World Learning – SIT Study Abroad Balkans.

У Центру за српски као страни на Филолошком факултету у Београду ради од јесени 2011. године. Почела је као сарадник у настави, од јануара 2013. године запослена је као лектор, а затим од децембра 2018. као виши лектор. Држи часове редовним студентима Центра на свим нивоима знања како током школске године, тако и у оквиру Летњег курса српског као страног језика који се организује сваког јула.

Од јануара 2013. један је од предавача српског језика страним студентима у пројектима *Свет у Србији* и *Србија за Србе из региона* које реализује Влада Републике Србије. На позив Координационог тела Владе Републике Србије за општине Бујановац, Прешево и Медвеђа, од марта 2014. до почетка пандемије 2020. године учествовала је у пројекту *Унапређење наставе и учења српског као нематерњег језика у општинама Бујановац, Прешево и Медвеђа*. Овај пројекат је подразумевао израду тестова за редовно тестирање ученика којима српски није матерњи језик, као и акредитоване обуке наставника српског као нематерњег језика, чији је један од аутора и један од реализатора.

Члан је Организационог, програмског и уређивачког одбора Међународног научног скупа „Српски као страни језик у теорији и пракси“, који се одражава на Филолошком факултету у Београду. Од школске 2015/2016. године учествује у извођењу наставе на мастер програму Српски као страни језик, у организацији Филолошког факултета у Београду, на предмету Примењена граматика. У априлу 2016. као гостујући предавач држала је часове студентима српског језика на Универзитету у Вроцлаву и Универзитету у Катовицама у Пољској.

Један је од аутора *Програма језичке подршке за учење српског језика као страног (језика окружења) за лица у стању потребе за међународном заштитом*, као и пратећих стручних скупова чији је циљ била обука наставника за рад са децом из избегличке и мигрантске заједнице. Један од њих је скуп ЗУОВ-а *Стратегије и технике рада у настави српског као страног језика за тражиоце азила у Републици Србији* који је реализован у априлу 2017. године у ОШ „Бранко Пешић“ у којој се школује много деце избеглица без родитељске пратње.

Један је од извођача обука за наставнике српског као нематерњег језика које су се у организацији ЗУОВ-а реализовале у јесен 2017. године (Обука наставника за примену општих стандарда постигнућа за предмет Српски као нематерњи језик за крај првог и другог циклуса обавезног образовања, општег средњег образовања и основног образовања одраслих) и у јесен 2018. године (Обука наставника за примену програма наставе и учења за предмет Српски као нематерњи језик за први и други циклус обавезног образовања и општег средњег образовања) и један од предавача на семинарима за представнике Школских управа који су реализовани 2019. године, а чији је циљ био упознавање Школских управа Србије са променама у програму за предмет Српски као нематерњи језик.

У јесен 2018. године била је члан радне групе за припрему Стандарда за Српски језик као страни језик и предлога Програма наставе и учења за Српски језик као страни језик формиране у оквиру пројекта Наставак подршке за повећање и унапређење капацитета за управљање миграционом кризом у РС – МАДАД 2, а од стране МПНТР-а и ЗУОВ-а.

Изабрана је за рецензента испитних задатака за предмет Српски као нематерњи језик у оквиру Пројекта државне матуре (пун назив Унапређење квалитета образовања кроз увођење испита на крају средњег образовања).

У октобру 2021. године била је један од предавача на вебинару *Савремени изазови наставе српског као завичајног језика – проблем тзв. комбинованих одељења* који је за наставнике српског као завичајног језика организовало Друштво за српски језик и књижевност Србије.

У јануару 2022. и у јануару 2023. држала је радионице у оквиру 63. односно 64. Републичког зимског семинара за наставнике српског језика и књижевности.

У априлу 2022. године била је гостујући предавач на Универзитету у Варшави, као стипендиста CEEPUS мобилности. Држала је предавања студентима србистике на основним и мастер студијама.

Од 2023. године једна је од ауторки тестова за окружно и републичко такмичење из предмета Српски као нематерњи језик.

УЧЕШЋЕ НА КОНФЕРЕНЦИЈАМА И СЕМИНАРИМА

- Четврти међународни конгрес *Примењена лингвистика данас – изазови модерног доба*, Филолошки факултет Универзитета у Београду, 12-14. октобар 2012.
- Научни скуп *Језик, књижевност, маргинализација*, Филозофски факултет Универзитета у Нишу, 26-27. април 2013.
- Међународни научни скуп *Српски као страни језик у теорији и пракси III*, Филолошки факултет Универзитета у Београду, 24-25. октобар 2014.
- Семинар *Емпиријски подаци у истраживањима језика: ресурси и методе*, Филозофски факултет Универзитета у Загребу, 27-30. јун 2016.
- Међународни научни скуп *Рано и почетно учење страних језик у формалном образовању*, Филолошки факултет Универзитета у Београду, 7-8. октобар 2016.
- Семинар *Анализа података у истраживању језика*, Филозофски факултет Универзитета у Загребу, 23-26. фебруар 2017.
- Међународна научна конференција Комисије за наставу словенских језика и књижевности Међународног комитета слависта *Актуелни теоријско-методолошки проблеми проучавања и наставе словенских језика, књижевности и култура*, 23-24. јуни 2017.

- Округли сто *Транскрипција са шпанског на српски: анализа постојећих правила и могућност стандардизације измена* у оквиру Друге националне конференције хиспаниста, 21. септембар 2018.
- Шести међународни конгрес *Примењена лингвистика данас – језик, књижевност и интердисциплинарност*, Филолошки факултет Универзитета у Београду, 12-13. октобар 2018.
- Завршна радионица пројекта *Language for work – Tools for professional development*, European Centre for Modern Languages, Грац, Аустрија, 23-24. октобар 2018.
- Међународни научни скуп *Српски као страни језик у теорији и пракси IV*, Филолошки факултет Универзитета у Београду, 26-28. октобар 2018.
- Семинар *ALTE course in Assessing Speaking in the Digital Age*, 9.-13. септембар 2019, Лисабон, Португал
- Семинар *ALTE Introductory Course in Language Testing*, 23-27. септембар 2019, Кембриџ, Велика Британија
- Друга међународна научна конференција *Дигитална хуманистика и словенско културно наслеђе*, 28-29. јун 2021, онлајн
- *Digital series of talks on plurilingualism and interculturality*, април–новембар 2021, Универзитет у Копенхагену, онлајн
- *Training for Teaching in English as a Medium of Instruction*, новембар 2022–јануар 2023, Универзитет у Београду и Фондација Темпус

2.2. БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

1. Крајишник, В. и Н. Стрижак (2014). Анализа уџбеника за српски као нематерњи језик од I до VIII разреда основне школе. У *Студија о могућностима унапређења наставе и учења српског као нематерњег језика у општинама Бујановац, Прешево и Медвеђа* (ур. Н. Бошковић), Београд, 97–122.

2. Крајишник, В. и Н. Стрижак (2014). Анализа резултата тестирања. У *Студија о могућностима унапређења наставе и учења српског као нематерњег језика у општинама Бујановац, Прешево и Медвеђа* (ур. Н. Бошковић), Београд, 123–150.

3. Стрижак, Н. (2014). Правописна компетенција и настава српског као страног језика, *Примењена лингвистика, 15*, 39–50.

4. Крајишник, В., Маринковић, Н., Стрижак, Н. (2015). Центар за српски као страни језик. *Свет речи, 39-40*, 56–60.

5. Стрижак, Н. (2015). Опште карактеристике усвајања трећег језика и српски као Л3, У *Примењена лингвистика данас – изазови модерног доба* (ур. В. Половина и С. Гудурић), Београд, 125–133.

6. Стрижак, Н. (2016). Културолошки садржаји у настави српског као страног језика. У *Српски као страни језик у теорији и пракси III* (ур. В. Крајишник), Београд, 311–322.

7. Стрижак, Н. (2017). Употреба глагола *свиђати се и недостајати*. У *Српски с лакоћом. Приручник за предаваче српског језика као страног* (ур. В. Ломпар), Београд, 61–64.

8. Стрижак, Н. (2017). Аорист. У *Српски с лакоћом. Приручник за предаваче српског језика као страног* (ур. В. Ломпар), Београд, 97–100.

9. Крајишник, В. и Н. Стрижак (2018). Српски као страни и српски као нематерњи језик – сличности и разлике. У *Актуелни теоријско-методолошки проблеми проучавања и наставе словенских језика, књижевности и култура* (ур. Љ. Бајић и др.), Београд, 181–193.

10. Вучо, Ј., Ђурић, Љ., Крајишник, В., Стрижак, Н., Сукновић, М., Филиповић, Ј. (2018). *Од српског као страног језика до српског као језика окружења и образовања: Оквир програма језичке подршке*, Београд

11. Крајишник, В., Звекић-Душановић Д., Стрижак, Н. (2019). Improving the Teaching of Serbian as a Non-Mother Tongue in Primary Education of Albanian National Minority in Southern Serbia. У *Филолошка истраживања данас – Рано и почетно учење страних језика у формалном образовању* (ур. А. Јовановић и др.), Београд, 115–132.

12. Стрижак, Н. (2019). О димензијама лексичког знања, начинима његовог стицања и процене, *Примењена лингвистика, 20,* 19–30.

13. Крајишник В. и Н. Стрижак (2020). (Не)функционалан приступ настави српског као нематерњег језика. У *Српски као страни језик у теорији и пракси IV* (ур. В. Крајишник). Београд, 253–265.

14. Стрижак Н. и Б. Николић Мастод (2021). Онлајн настава српског као страног језика из угла предавача. У *Дигитална хуманистика и словенско културно наслеђе II* (прихваћено за штампу)

15. Стрижак Н. (2023). Распоред енклитика у настави српског као страног језика. У *Српски као страни језик у теорији и пракси V* (ур. В. Крајишник), Београд, (прихваћено за штампу)

РЕЦЕНЗИЈЕ

1. *Примери успешних часова српског као нематерњег језика*, Група 484, 2020 (рецензенти проф. др Весна Крајишник и Никица Стрижак)

2. *Српски као нематерњи језик – Збирка текстова и задатака за наставнике и ученике средње школе*, Национални савет мађарске националне мањине, ново издање у штампи

2.3. ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ КАНДИДАТА

Никица Стрижак је успешно испунила све обавезе предвиђене програмом докторских академских студија чиме је стекла неопходне услове за пријаву докторске дисертације. Учествовала је на више конференција и објавила велики број радова из области српског као страног језика. Поред тога, има десетогодишње радно искуство у настави српског као страног језика на Универзитету у Београду. Комисија сматра да радна, научна и академска биографија Никице Стрижак у потпуности задовољава највише критеријуме о подобности кандидата за израду докторске дисертације.

III ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

Име и презиме ментора: проф. др Весна Крајишник
Звање: ванредни професор
Датум избора у звање: 31. 5. 2022.
Установа на којој је запослен: Филолошки факултет Универзитета у Београду
Ужа област научно-истраживачког рада: Српски језик

Радови ментора из уже научне области којој припада тема предложене дисертације (најмање пет радова):

1.	(1996). Успостављање прве комуникације са студентима који уче српски као страни језик, Књижевност и језик, 1–2, 99–106.
2.	(2003). Лексика са значењем породичних односа у српском језику као страном, Научни састанак слависта у Вукове дане, 31/1, 136–147.
3.	(2013). Jezik u kulturi i kultura u jeziku (у коауторству са В. Стојичићем), International

	Conference Applying Intercultural Linguistic Competence to Foreign Language Teaching and Learning, Sarajevo: International BURCH University, 2068–2075.
4.	(2013). Доживљај традиционалне и савремене културе у настави српског као страног језика (у коауторству са З. Несторовић), Културе у дијалогу, Филологија и интеркултуралност, књ.1, Београд, 51–68.
5.	(2013). Утицај културних разлика на језичку комуникацију у настави српског као страног језика (у коауторству са Б. Ковачевићем), Међународна научна конференција Култура: у потрази за новом парадигмом, књ.3, Београд, 43–52.

3.1. ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ МЕНТОРА

Комисија је сагласна да др Весна Крајишник, ванредни професор Филолошког факултета Универзитета у Београду, као први доктор наука у области српског као страног језика, наставник и истраживач са вишедеценијским искуством и аутор бројних радова из области методике наставе српског као страног језика, испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације.

IV ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНЕ ТЕМЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

4.1. ФОРМУЛАЦИЈА НАСЛОВА ТЕМЕ

Интеркултурна комуникативна компетенција и настава српског као страног језика

4.2. ПРЕДМЕТ ИСТРАЖИВАЊА

Интеркултурна комуникативна компетенција постаје предмет интензивног интересовања примењене лингвистике средином последње деценије 20. века када се напушта идеал изворног говорника као циљ наставе страног језика (Kramsch 1998; Durbaba 2016; Petravić 2016), а успоставља се модел интеркултурно компетентног говорника више језика (Byram et al. 1997, Kramsch 1998). Од тад до данас је развијено неколико различитих модела и теорија ове компетенције, а у сврху развоја методике српског као страног језика и за потребе овог рада, креће се од дефиниције која говори да интеркултурну комуникативну компетенцију (ИКК) поседује неко ко успешно остварује однос са саговорником говорећи матерњи језик тог саговорника (не нужно на високом нивоу), ко уме да комуницира тако да потребе оба саговорника буду задовољене, ко уме да интерпретира и анализира одлике обе културе и ко је свестан да је његов поглед на другу културу условљен културом из које долази и да није објективан и неутралан (Byram et al. 1997). Бајрамов модел је изабран с једне стране јер од њега полазе многи други истраживачи и теоретичари и до данас није изгубио на значају, а са друге, јер су резултати његовог рада имплементирани у *Заједнички европски оквир за живе језике* од чијих постулата полази и кандидат у писању овог рада, а који је и основа рада са страним студентима у Центру за српски као страни језик. Без обзира на начин дефинисања ове компетенције, ИКК је неопходан услов за, с једне стране, савладавање страног језика, а са друге стране успешну интеграцију у језичку заједницу која тим циљним језиком говори.

Стицања интеркултурне компетенције подразумева усвајање знања о другој култури (К2) и остварује се различитим средствима, а један од њих је начин обраде елемената културе на часовима страног/другог језика (J2). Настава страног језика и култура су одувек повезане, али се дуго у обзир узимала само тзв. *висока култура* (пре свега књижевност, али и уметност у најширем смислу), али не и *култура свакодневног живљења* (начин живота и уобичајена понашања припадника исте говорне заједнице). У Унесковој *Декларацији о културној разноликости* стоји да је култура „скуп различитих духовних, материјалних, интелектуалних и емоционалних образаца неког друштва или друштвене групе... и обухвата, како уметност и књижевност, тако и животни стил, начине друштвеног организовања, систем вредности, традицију и веровања“ (UNESCO, 2002: 18). Овај *културни заокрет* (Дурбаба 2016: 69) доноси ново схватање појма култура који је традиционално био повезиван са високим стилом, са „добрим и исправним“ начином живота и мишљења, са темељним институцијама неког друштва и њиховим достигнућима, једном речју – са престижом. А сада у поље значења речи култура улази начин живота свих људи (Kramsch 2009).

Један од начина да се елемети културе учине доступним учесницима у наставном процесу јесте да буду део садржаја уџбеника и да на тај начин буду доступни свим учесницима у процесу учења (Кончаревић: 2005; Николић: 2016; Perišić Arsić: 2017; Раковић: 2018; Спасић: 2018; Zečević Krneta, Jovanović, Andrijević: 2019). Култура, како наглашава Перишић Арсић (2017: 370), није само „скуп знања која представљају дату средину, већ је то оквир унутар којег људи живе и комуницирају, размењују знања, размишљања и погледе на свет“. У литератури се она назива *култура са малим К* (Kitao 1991; Редли: 2018) и она није толико доступна за проучавање као висока култура.

Ова докторска теза ће поредити интеркултурне елементе (вербалне и визуелне садржаје) у уџбеницима српског као страног језика који су објављени у Србији са резултатима квалитативне анализе истраживања спроведеног међу пунолетним странцима који живе и раде у Србији. Резултати истраживања треба да послуже предавачима, ауторима уџбеника и креаторима програма за учење српског као страног језика у земљи и иностранству. Нарочит значај видимо за предаваче ван граница наше земље чији студенти немају прилику да остварују свакодневну интеракцију са матерњим говорницима.

4.3. ОСНОВНЕ ХИПОТЕЗЕ

У оквиру ове докторске тезе ће се испитати да ли је у уџбеницима српског као страног језика који су објављени у Србији заступљенија висока култура (култура са великим К) него култура свакодневног живота (култура са малим к). Такође, утврдиће се у коликој мери се поклапају ставови испитаника и садржај уџбеника по питању тога шта је културна специфичност која заслужује да буде посебно поменута. И коначно, издвојиће се садржаји које велики проценат испитаника доживљава као релевантне за разумевање начина живота у Србији и комуникацију са матерњим говорницима.

4.4. ЦИЉ ИСТРАЖИВАЊА И ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Крајњи циљ овог истраживања јесте формирање корпуса социокултурних садржаја који, с једне стране предавачи српског као страног језика на различитим нивоима образовања, а с друге стране аутори уџбеника српског као страног, треба да имају у виду када пишу уџбенике и други глотодидактички материјал. Постављајући овај циљ кандидат има у виду и гледишта која доказују да култура једне заједнице није статична, хомогена и непроменљива (Risager: 2000), али да је потребно наћи начин да се она адекватно представи у настави страног језика. Резултати истраживања треба да пруже увид у културолошке садржаје којима би било потребно посветити пажњу на часовима српског као страног језика у нашој земљи, али пре свега у иностранству, како би се паралелно са српским (као страним) језиком упознавала и култура народа који га говори.

4.5. ПЛАН РАДА И МЕТОДЕ ИСТРАЖИВАЊА

У првом делу рада биће постављен теоријски оквир унутар којег ће се посматрати испитиване теме, а који, пре свега, подразумева одређивање појмова *култура, интеркултурни говорник* и *социокултурно знање* у функцији глотодидактике и наставе страних језика, односно у нашем случају српског као страног језика. Биће представљени актуелни теоријски модели интеркултурне комуникативне компетенције и њеног развоја, пре свега пратећи ауторе чији је рад имао утицај на садржај *Заједничког европског оквира за живе језике*, али ће бити образложена и ограничења теоријских и емпиријских налаза, пратећи критичке и полемичке студије савремених истраживача интеркултурне комуникативне компетеније у свету (Zotzmann 2014; Beacco 2018; Peng, Zhu i Wu 2020; Dervin 2023).

Други корак ће бити представљање резултата дескриптивног, експлораторног истраживања спроведеног на намерном узорку (Popadić, Pavlović, Žeželj: 2018). Резултати су добијени квалитативном, тематском, индуктивном (Vilig: 2013) анализом упитника који је диструбуиран странцима који живе у Србији. *Заједнички европски оквир за живе језике* у делу о социокултурним садржајима даје листу широко постављених тема на које у учењу страног језика треба обратити пажњу (CEFR 2001: 102), а које нису лингвистичке, односно нису само лингвистичке. Тих седам тема су биле основа анкетног упитника. Циљ је сакупљање информација о томе шта студенти српског као страног језика, али и други странци, сматрају основним ванјезичким знањима која је потребно стећи за успешну комуникацију и интеграцију у наше друштво.

Трећи корак ће бити квалитативна анализа социокултурних садржаја уџбеника српског као страног језика за одрасле ученике који су објављени у Србији. Истражиће се да ли су лекције у уџбеницима усмерене на стицање граматичких и лексичких знања или је заступљен и културолошки садржај другог језика (К2). Хипотеза је да је у уџбеницима заступљенија висока култура него култура свакодневног живота. Нарочито ће бити истражено који елементи стварности, од оних које су испитаници истакли као значајне, налазе своје место у уџбеничкој литератури, а који су изостављени.

На крају ће бити упоређени резултати оба истраживања и дате препоруке за даља истраживања.

Предложена је следећа структура дисертације *Интеркултурна комуникативна компетенција и настава српског као страног језика*:

1. Увод
    1.1 Предмет и циљеви рада
    1.2 Методологија истраживања
    1.3. Структура рада
2. Други језик и друга култура
    2.1. Однос страног језика (Ј2) и стране културе (К2)
    2.2. Култура са великим К и култура са малим к – концепт и дефиниција
    2.3. Модели интеркултурне комуникативне компетенције (ИКК)
    2.4. ИКК и Заједнички европски оквир за живе језике
    2.5. Интеркултурна глотодидактика
3. Социокултурна знања странаца у Србији – опис и ток истраживања
    3.1. Поставка истраживања и истраживачка питања
    3.2. Структура и садржај упитника
    3.3. Опис узорка
    3.4. Резултати и дискусија
4. Елементи културе у уџбеницима српског као страног језика – опис и ток истраживања
    4.1. Уџбеник у настави српског као страног језика за одрасле полазнике
    4.2. Корпус анализираних уџбеника и метода анализе
    4.3 Резултати анализе уџбеника
5. Упоредна анализа резултата оба истраживања
6. Закључак

4.6. ПРЕЛИМИНАРНИ СПИСАК ЛИТЕРАТУРЕ

1. Андријевић, М. (2016). Формативни приступ усвајању културних садржаја у интеркултурној настави страних језика. *Настава и васпитање*, *65 (3)*, 597–611.
2. Beaco, J. C. (2018). Is there an intercultural communicative competence? U *Proceedings of the 9th Panhellenic and International Congress of French Teachers: Teaching the French language and culture: building socio-humanist bridges*, National and Capodistrian University of Athens, (vol. 1), 33–44.
3. Bennett, M. J. (1993). Towards ethnorelativism: A developmental model of intercultural sensitivity (revised). U R. M. Paige (ur.), *Education for the Intercultural Experience*. Yarmouth, Maine: Intercultural Press.
4. Bennett, M. J. (2004). Becoming Interculturally Competent. U J. S. Wurzel (ur.), *Toward Multiculturalism: A Reader in Multicultural Education*. Newton: Intercultural Resource Corporation, 62–77.
5. Bugarski, R. (2005). *Jezik i kultura*. Beograd: Biblioteka XX vek.
6. Byram, M. & Zarate, G. (1996). Defining and Assessing Intercultural Competence: Some Principles and Proposals for the European Context. *Language Teaching, 29 (4)*, 239–243.
7. Byram, M., Zarate, G. & Neuner, G. (1997). *Sociocultural Competence in Language Learning and Teaching. Studies towards a Common European Framework of Reference for Language Learning and Teaching*. Strasbourg: Council of Europe Publishing.

8. Byram, M., Gribkova, B. & Starkey, H. (2002). *Developing the Intercultural Dimension in Language Teaching: A Practical Introduction to Teachers*. Strasbourg: Council of Europe.
9. Byram, M. (2021). *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence. Revisited.* Bristol, Blue Ridge Summit: Multilingual Matters.
10. Vilig, K. (2013). *Kvalitativna istraživanja u psihologiji*. Beograd: Clio
11. Вујовић, А. (2004). Кратак историјски преглед изучавања стране цивилизације у оквиру наставе страног језика. *Педагогија, 59 (1)*, 68–79.
12. Вујовић, А. (2007). Образовање професора страних језика у области стране културе. *Педагогија, 62 (4)*, 657–666.
13. Guilherme, M. (2013). Intercultural Competence. U M. Byram i A. Hu (ur.), *Routledge Encyclopedia of Language Teaching and Learning*. London: Routledge. 346–349.
14. Dervin, F. (2010). Assessing intercultural competence in language learning and teaching: A critical review of current efforts. *New approaches to assessment in higher education, 5*, 155–172.
15. Dervin, F. (2023). *Interculturality, Criticality and Reflexivity in Teacher Education*. Cambridge: Elements.
16. Dirven, R. & Pütz, M. (1993). Intercultural Communication. *Language Teaching 26 (3),* 144–156.
17. Драгићевић, Р. (2011). Лингвокултуролошки приступ настави српског језика као страног, У В. Крајишник (ур.), *Српски као страни језик у теорији и пракси II*, Београд: Филолошки факултет, 81–93.
18. Драгићевић, Р. (2004). Учење И. А. Стернина о комуникативном понашању. *Зборник Матице српске за славистику, 65/66*, 31–45.
19. Дурбаба, О. (2011). *Теорија и пракса учења и наставе страних језика*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
20. Durbaba, O. (2013). Kritični incident kao interkulturni izazov. *Kulture u dijalogu 4. Komunikacija i kulturni uticaji,* 39–54.
21. Дурбаба, О. (2016). *Култура и настава страних језика: увод у интеркултурну примењену лингвистику*. Београд: Филолошки факултет
22. Živković, D. (2013). Uloga stranih jezika u interkulturnom obrazovanju, U *Jezik, književnost, vrednosti*. Niš: Filozofski fakultet, 659–670.
23. Zečević Krneta, G., Jovanović, A. & Andrijević, M. (2019). Analiza elemenata interkulturne komunikativne kompetencije u savremenim udžbenicima srpskog jezika, U I. Živančević Sekeruš & Ž. Milanović (ur.), *Susret kultura*. Novi Sad: Filozofski fakultet. 339–355.
24. Zotzmann, K. (2014). The impossibility of defining and measuring intercultural competencies, U D. Rivers (ur.), *Resistance to the Known in Foreign Language Education*. Basingstoke: Palgrave, 168–191.
25. Zotzmann, K. (2015). Discourses of Intercultural Communication and Education. U P.Smeyers et al. (ur.), *International Handbook of Interpretation in Educational Research Methods*. London: Springer, 371–397.
26. Kitao, K. (1991). Teaching Culture in Foreign Language Instruction in the United States. *Doshisha Studies in English, 52/53*, 285–306.
27. Ковачевић, Б. & Крајишник, В. (2013). Утицај културних разлика на језичку комуникацију у настави српског као страног језика. У Љ. Бајић (ур.), *Култура: у потрази за новом парадигмом, књ. 3*. Београд: Филолошки факултет. 43–52.

28. Кончаревић, К. (2002). *Савремени уџбеник страног језика, структура и садржај*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства
29. Кончаревић, К. (2005). Презентација српске културе у уџбеницима српског језика као страног – теоријски оквир и конструкцијска решења, *Научни састанак слависта у Вукове дане, 34/1*, 217–228.
30. Кончаревић, К. (2018). *Језик и култура. Славистичка перспектива*. Београд: Јасен.
31. Крајишник, В. (2009). Развој комуникативне методе и њена примјена у учењу српског као страног језика. *Српски језик, 14/1-2*, 393–406.
32. Крајишник, В. & Несторовић, В. (2013). Доживљај традиционалне и савремене културе у настави српског као страног језика. У А. Вранеш (ур.), *Културе у дијалогу: Филологија и интеркултуралност, књ. 1*. Београд: Филолошки факултет. 51–68.
33. Крајишник, В. (2016). *Лексички приступ српском као страном језику*. Београд: Филолошки факултет.
34. Kramsch, C. (1996). *Context and Culture in Language Teaching*. Oxford: Oxford University Press.
35. Kramsch, C. (1998). *Language and Culture*. Oxford: OUP.
36. Kramsch, C. (1998). The Privilege of the Intercultural Speaker. U M. Byram & M. Fleming (ur.), *Language Learning in Intercultural Perspective*, Cambridge: Cambridge University Press. 16–31.
37. Kramsch, C. (2009). Cultural perspectives on language learning and teaching, U K. Knapp & B. Seidlhofer (ur.), *Handbook of foreign language communication and learning*. Walter de Gruyter, 219–247.
38. Kramsch, C. (2014). Teaching Foreign Languages in an Era of Globalization: Introduction. *The Modern Language Journal 98 (1)*, 296–311.
39. Krasner, I. (1999). The Role of Culture in Language Teaching. *Dialog on Language Instruction, 13(1/2)*, 79–88.
40. Machart, R., Dervin, F. & Gao, M. (2016). *Intercultural Masquerade: New Orientalism, New Occidentalism, Old Exoticism*. Springer.
41. Marinković, D. & Ristić, D. (2017). *Stranac u humanističkom ogledalu*. Novi Sad: Mediteran publishing
42. Maric, I. (2011). *Teaching Intercultural Communicative Competence with a Textbook.* Seminar paper. GRIN Verlag. Доступно на: https://www.grin.com/document/204687
43. Markoš, M. (2012). Kultura i učenje stranih jezika. *Philologia, 10*, 101–109.
44. Moeller, A. J. & Nugent, K. (2014). Building intercultural competence in the language classroom. U S. Dhonau (ur.), *Unlock the Gateway to Communication*. Central States Conference Report. Eau Clarie, WI: Crown Prints. 1–18.
45. Momčilović, N. (2013). Interkulturalnost i nastava stranih jezika. U B. Dimitrijević (ur.), *Od nauke do nastave – Nauka i savremeni univerzitet 2*, 524–536.
46. Николић, Б. (2016). Лингвокултуролошки лексички слој у уџбеницима српског језика за странце. *Славистика*, књ. XX, Београд: Славистичко друштво Србије, 433–444.
47. Novak Milić, J. (2006). Međukulturalna kompetencija u nastavi stranoga i drugoga jezika. *Strani jezici, 35/3*, 269–276.
48. Новаковић, А. (2022). *Уџбенички комплет у настави српског као страног*. Ниш: Филозофски факултет
49. Пантић, М. (2013). Уџбеници и остала наставна средства у настави српског језика као страног, *Opera Slavica, XXIII/4*, 303–307.

50. Paunović, T. (2011). Intercultural communicative competence – beyond queen, queuing, and crumpets. U V. Vasić, (ur.), *Jezik u upotrebi/Language in use. Primenjena lingvistika u čast Ranku Bugarskom/Applied linguistics in honour of Ranko Bugarski*, Društvo za primenjenu lingvistiku Srbije, Filozofski fakultet Univerziteta u Novom Sadu i Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu. 231–252.
51. Peng, R. Chongguang, Z. & Wu, W. (2020), Visualizing the knowledge domain of intercultural competence research: A bibliometric analysis, *International Journal of Intercultural Relations, 74,* 58–68.
52. Perišić Arsić, O. (2017). Elementi kulture u udžbenicima srpskog i hrvatskog kao stranog, U V. Karlić, S. Šakić, D. Marinković (ur.), *Tranzicija i kulturno pamćenje*, Zagreb: Filozofski fakultet, 369–380.
53. Perišić Arsić, O. (2018). Različiti aspekti kulture u udžbenicima srpskog jezika kao stranog, U I. Živančević Sekeruš, Ž. Milanović (ur.), *Susret kultura*. Novi Sad: Filozofski fakultet, 95–105.
54. Petravić, A. (2016). *Međukulturna kompetencija u nastavi stranih jezika. Od teorijskih koncepata do primjene*. Zagreb: Školska knjiga
55. Плут, Д. (2003). *Уџбеник као културно-потпорни систем*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства
56. Popadić, D., Pavlović, Z. & Žeželj, I. (2018). *Alatke istraživača*. *Metodi i tehnike istraživanja u društvenim naukama*. Beograd: Clio
57. Prišl, E. i saradnici. (2016). *Vodič za interkulturalno učenje*. Zagreb: Ljevak
58. Раичевић, В. (2009). *Методологија истраживања у методици наставе страних језика*. Београд: Чигоја штампа.
59. Раичевић, В. (2009). Настава страног језика у контексту дијалога култура, *Научни састанак слависта у Вукове дане, 39/1*, Београд: МСЦ, 331–337.
60. Раичевић, В. (2011). *Речник лингводидактичке терминологије*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
61. Раковић, М. (2018). Садржаји о српској култури у уџбеницима српског као страног језика за А ниво (методички аспект), У Д. Бошковић, М. Ковачевић & Н. Бубања (ур.), *Брендови у књижевности, језику и уметности*. Крагујевац: ФИЛУМ, 373–386.
62. Раковић, М. (2019). Садржај и структура уџбеника српског као страног језика за А ниво, У М. Ковачевић & Ј. Петковић (ур.), *Савремена проучавања језика и књижевности, X/1*, Крагујевац: ФИЛУМ, 237–247.
63. Редли, Ј. (2011). Употреба аутентичних песама у настави српског језика као страног, У Д. Точанац & С. Гудурић (ур.), *Примењена лингвистика данас – између теорије и праксе*, Нови Сад: Друштво за примењену лингвистику Србије, Филозофски факултет у Новом Саду, Филолошки факултет у Београду, 305–316.
64. Redli, J. (2018). Razvijanje interkulturalne svesti u radu sa studentima srpskog jezika kao stranog, U I. Živančević Sekeruš & Ž. Milanović (ur.), *Susret kultura*, Novi Sad: Filozofski fakultet, 83–93.
65. Risager, K. (2000). The teacher's intercultural competence. *Sprogforum, 6/18*, 14–20.
66. Risager, K. (2011). The Cultural Dimension of Language Teaching and Learning. *Language Teaching 44 (4)*, 485–499.
67. Risager, K. (2014). Analysing culture in learning materials. *Sprogforum 59*, 1–7.
68. Sercu, L. et al. (2005). *Foreign Language Teachers and Intercultural Competence – An International Investigation*. Clevedon/Buffalo/Toronto: Multilingual Matters.

69. Спасић, Н. (2018). Аутентичност српске културе у дидактичким материјалима српског као страног језика за А ниво (лингвокултуролошки аспект), У Д. Бошковић, М. Ковачевић & Н. Бубања (ур.), *Брендови у књижевности, језику и уметности*, Крагујевац: ФИЛУМ, 387–406.
70. Стрижак, Н. (2016). Културолошки садржаји у настави српског као страног језика. У В. Крајишник (ур.), *Српски као страни језик у теорији и пракси III*, Београд, 311–322.
71. Sharifian, F. (2015). *The Routledge Handbook of Language and Culture*. New York/ London: Routledge.
72. Танасијевић, А. (2015). Улога емпатије у настави страних језика и развој интеркултурне компетенције. *Наслеђе 30*, 209–220.
73. Tomas, D. & Ikson, K. (2011). *Kulturna inteligencija*. Beograd: Clio
74. Ћук, Љ. (2019). Култура у уџбеницима српског језика као страног. *Баштина, 49*, 457–475.
75. UNESCO (2002). *Universal Declaration on Cultural Diversity*
76. Hinkel E. (1999). *Culture in second language teaching and learning*. Cambridge: Cambridge University Press.
77. House, J. (2008). What is an Intercultural Speaker. U E. A. Soler & M. P. S. Jordà (ur.), Intercultural Language Use and Language Learning. Springer
78. CEFR 2001: Council of Europe. (2001). *Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment*. Cambridge University Press.
79. CEFR 2003: Bogojević, D. (2003). *Zajednički evropski okvir za žive jezike: učenje, nastava, ocjenjivanje*. Podgorica: Ministarstvo prosvjete i nauke.
80. CEFR 2018: Council of Europe. (2018). *The Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment, Companion Volume with Descriptors*.
81. Chapelle, C.A. (2010). If intercultural competence is the goal, what are the materials? *Proceedings of Intercultural Competence Conference*, 27–50.
82. Corbett, J. (2003). An Intercultural Approach to English Language Teaching. *Languages for Intercultural Communication and Education 7*. Clevedon/ Buffalo/ Toronto/Sydney: Multilingual Matters.
83. Šafranj, J. (2006). Odnos jezika i kulture u nastavi stranog jezika, *Pedagoška stvarnost, 9/10*, 771–779
84. Weninger, C. (2018). Textbook analysis. U C. A. Chapelle, (ur.), *The Encylopedia of Applied Linguistics*. Hoboken, NJ: Wiley & Sons.
85. Weninger, C., & Kiss, T. (2015). Analyzing culture in foreign language textbooks: Methodological and conceptual issues. U X. Curdt-Christiansen & C. Weninger (ur). *Language, ideology and education: The politics of textbooks in language education*. Abingdon: Routledge. 50–66.

V ЗАКЉУЧАК О ОЦЕНИ НАУЧНЕ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ

Увидом у биографију и библиографију Комисија констатује да кандидат **Никица Стрижак** испуњава све услове за израду докторске дисертације.

Комисија констатује да **др Весна Крајишник,** ванредни професор Филолошког факултета у Београду испуњава услове предвиђене Стандардима за акредитацију студијских програма докторских академских студија и сагласан је да за предложену тему буде ментор.

На основу свега наведеног о предмету, хипотезама, постављеним циљевима, методу рада и очекиваним резултатима, Комисија констатује да је предложена тема **„Интеркултурна комуникативна компетенција и настава српског као страног језика“** својом сложеношћу, актуелношћу и значајем за научну област којој припада подобна за израду докторске дисертације.

Комисија за оцену научне заснованости теме докторске дисертације предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе одлуку о прихватању позитивног Извештаја о оцени научне заснованости теме „**Интеркултурна комуникативна компетенција и настава српског као страног језика**“, коју је предложио кандидат **Никица Стрижак**, да за ментора именује **др Весну Крајишник** и да је, у складу са прописима, упути Већу научних области друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду на разматрање.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ:

1. _____
др Небојша Маринковић
председник Комисије

2. _____
др Оливера Дурбаба
члан Комисије

3. _____
др Јелена Редли
члан Комисије